

הזדהות השלכתית (Projective Identification)

ערך תלת-אזורי Tri-Regional Entry

יועצים בין-אזוריים: גארי שלינגר (צפון אמריקה) Gary Schlesinger (North America)
ריקרדו ספקטור (דרום אמריקה) Ricardo Spector (Latin America) פלורנס גינארד (אירופה) Florence Guignard (Europe)

יו"ר-נלווה ומתאם בין-אזורי ארנה Arne Jemstedt (Europe) ימסטד (אירופה)
Inter-Regional Coordinating Co-Chair:

יו"ר משותפת בין-אזורית: אווה ד. פפיאשווילי Eva D. Papiasvili (צפון אמריקה)

תורגם ע"י מירי קרחי-דויטש Miri Karchi-Deutsch Translator:

תאום תרגום: שמואל ארליך, מירה ארליך-גינור Shmuel Erlich, Mira Erlich-
Ginor Translation Coordinators:

I. מבוא והגדרות

מנגנון הזדהות השלכתית הוצג לראשונה על ידי מלאני קליין ב 1946 הן כמנגנון הגנה פרימיטיבי והן כאופנות תקשורת לא-מודעת בין האדם לסביבתו. מנגנון המאפשר לעצמי להתכחש לחוויות לא רצויות ובו זמנית מספק קורטוב של שליטה על אובייקט ההשלכה.

הזדהות השלכתית היא תנועה לא-מודעת כפולה (מנגנון לא-מודע כפול) המתעלמת מהגבולות בין העצמי והאחר, ומתייחסת בעיקר לחלקי אובייקט וחלקי עצמי. התינוק, הסובייקט, בראשית דרכו, משליך לתוך האם, הממשית והמפונטזת, חוויות גופניות כואבות, חרדת מוות, ותחושות ורגשות אחרים אשר מציפים את יכולות ההכלה שלו.

אולם הכחשה כזו אינה מונעת מהסובייקט לשמר קשרים לא-מודעים עם האובייקטים המורחקים ועם חלקי העצמי; הסובייקט מזהה עצמו עם המאפיינים של האדם אשר לתוכו הוא משליך חלקים אלו.

מלאני קליין הוסיפה את מנגנון ההזדהות השלכתית למערך ההגנות הראשוניות - פיצול, הכחשה ואידאליזציה - אותם הגדירה ועיבדה במאמרה מ-1946, משום שהבחינה כי ההזדהות השלכתית מופיעה בו זמנית עם מנגנונים אלו בתינוק.

מנגנון ההזדהות השלכתית מורכב משני מושגים פסיכואנליטיים: השלכה והזדהות. על אף ששני מנגנונים אלו אינם מודעים, אין בהם את אותה רמת מורכבות.

- השלכה והפנמה הם מנגנונים בסיסים הנדרשים לקיום חיי הנפש, באותו אופן ששאפה ונשיפה הם מנגנונים הנדרשים לנשימה ולקיום ביולוגי.

- הזדהות הוא מנגנון מורכב הרבה יותר, העשוי מתצרף של תנועות בינאישיות זעירות, אשר אינו מושלם לעולם.

מלאני קליין טוענת שהזדהות השלכתית משמשת מלידה עד מוות, ועומדת בבסיס האמצעים המפורשים והמודעים יותר של יחסים ותקשורת המשתכללים בהדרגה במהלך ההתפתחות.

הזדהות השלכתית היא מושג היברידי ודינאמי החל הן על החיים התוך-נפשיים כמו גם על הדינמיקה והכלכלה הבין אישית (Guignard, 2017-2020). מושג זה מדגיש את חשיבות ההתאמה של יחסי האובייקט הראשוני אל הרך הנולד: חוסר האונים והבשלות המאוחרת של התינוק האנושי מחייבים קיום של אמצעי תקשורת מהותי מחוצה לו (מהאם), על מנת להסתגל למציאות חסרת רחמים. על הרך הנולד לפגוש את יכולות האכפתיות והחשיבה של האם כדי שזו תקבל ותנסה להרגיע את החלקים המושלכים שלו/שלה.

לא ניתן להבין הזדהות השלכתית ללא הבנה של "הזדהות הפנמתית", מושג שרק לעתים רחוקות מוזכר במפורש בתיאורים קליניים. שני מושגים אלו יחד, מהווים את תחושת הזדהות של האדם, תחושה בתנועה מתמדת, אשר אינה מושגת לעולם.

II. התפתחות היסטורית של המושג

ההזדהות השלכתית התפתחה כשילוב של תפיסת מנגנון ההשלכה של פרויד (1915 - "דחפים וגורלותיהם") - שראה בה אמצעי עבור האגו להיפטר מתכנים נפשיים כואבים ומאיימים - ושל מושג ההזדהות שלו. במאמריו על המטא-פסיכולוגיה (למשל, 1917, 1923) כתב פרויד שהזדהות היא הצורה הראשונה של יחסי אובייקט המופיעים בלידה. ניתן לומר שהחיבור שלו משנת 1914 על נרקיסיזם הביא לתובנה כזו לגבי תנועה נפשית משותפת המבססת בו זמנית יחסי אובייקט והזדהות.

ב-1938, זמן קצר לפני מותו, פרויד הבהיר את מנגנוני ההגנה הפרימיטיביים של פיצול, הכחשה ואידיאליזציה. במיוחד הדגיש את ההבדל בין האלימות של ההגנות הראשוניות לעומת השניוניות - הקשורות להדחקה משנית. על ידי חקירת ההגנות הללו ביחס לפרוורסיות התמקד בפתולוגיה שלהן, לא במבנה שלהן.

רעיון ההזדהות השלכתית של מלאני קליין נטוע בחשיבתו של פרויד שהזכרה לעיל. עם זאת, יש להוסיף לו את תגליותיה של קליין על תפקיד הפיצול בעולם האובייקטים - לא רק של האגו, כפי שתיאר זאת פרויד – דבר שהביא להבנת היקום העשיר והמורכב של יחסים והזדהויות של חלקי אובייקטים.

הזדהות השלכתית מתייחסת לאובייקטים נפשיים המושלכים - מועברים - על אנשים שונים, שהראשונה בתחילת החיים היא ללא ספק האם, או תחליף שלה, תחילה כאובייקט חלקי - "השד" - ואז, כאובייקט כולל - האדם שהינה האם.

ב-1946, מלאני קליין ראתה בהזדהות השלכתית אמצעי תוך-נפשי שבאמצעותו התינוק משחרר את עצמו מתחושות לא רצויות, אובייקטים וחלקי עצמי ומנגנון שבאמצעותו הוא משיג שליטה על האם בפנטזיה [הלא-מודעת]. היא גם הבהירה שההיבטים המושלכים הללו יכולים להיות טובים או רעים. היא הציגה את התפיסה שהזדהות השלכתית, הניזונה מצרות עין לא-מודעת, משמשת להרס - שוב בפנטזיה – מושא הקנאה. בעוד קליין ראתה את משימת התינוק כשומר את הרע מחוצה לו ואת הטוב בפנים, היא ציינה שהשלכה והזדהות הפנמתית הולכים יד ביד.

היא הבחינה ששימוש פתולוגי בהזדהות השלכתית מקיים בסובייקט פנטזיה אשלייתית של יכולת להימנע מתהליך האבל הארוך והכואב שתיאר פרויד (1917) ובכך – במסגרת החשיבה הקליינאנית – מעכב את המעבר מהעמדה הסכיזו-פרנואידיה לעמדה הדיכאונית. קליין חשבה על הזדהות השלכתית כפנטזיה לא-מודעת – הן ה'השלכה' והן ה'הזדהות' הם לא-מודעים. האובייקט או חלקי האובייקט שהינם הנמענים של ההשלכה אינם חייבים להיות נוכחים ואינם חייבים לדעת על ההשלכה כלל. קליין הדגישה את העובדה שאופן תפקוד זה - פיצול / הכחשה / אידיאליזציה / הזדהות השלכתית - מוחק את הגבול בין המציאות החיצונית למציאות הנפשית ומאפשר לסובייקט לצבור כוח -

בפנטזיה - על אדם חיכוני או על אובייקט מופנם. הפנטזיה הלא-מודעת של הזדהות השלכתית היא תהליך רב עוצמה. תמיד יהיו לו השפעות אמיתיות על נפש האדם המשליך (שאיבד חלקים מעצמו, ויוכל להרגיש בטוח בצדקתו או עלול להרגיש ריקנות לאחר השלכה מסיבית) ובנסיבות מסוימות יכולות להיות לכך השפעות ממשיות על האדם הנמען.

וילפרד ביון הרחיב את רעיונה של קליין בדבר "הזדהות השלכתית כפנטזיה הגנתית" וכלל את תפקידה כצורת תקשורת נורמלית, קדם מילולית, המתרחשת למעשה בין אם לתינוק. הוא הבין שהחוויות התקשורתיות המוקדמות הללו הינן בעלות תוצאות מאוד משמעותיות וראה את התפתחות היכולת לחשוב כתלויה באופן שבו האם והתינוק מסוגלים להסתגל זה לזה. משנת 1962 ואילך (Bion 1962a, 1962b) הוא מתאר כיצד התפתחות יכולת החשיבה של הילד (כלומר פונקציית אלפא) תלויה באופן בו החוויה החושית הפרימיטיבית (אלמנטים בטא) מתארגנת ומשתנה ביחסי א-ם-ילד. התפתחות תאוריית המיינד של ביון הייתה מהפכנית בהתחשב בכך שהיכולת של התינוק לחשוב ובכך לארגן חוויה תלויה ביחסים עם פונקציית האלפא של אדם אחר, כלומר של האם.

בנוסף הפילוסופיה הקאנטיאנית, סבר ביון שחשיבה נועדה כדי להתמודד עם מחשבות, שהחשיבה היא התפתחות שנכפתה על הנפש על ידי לחץ החוויה ולא להיפך.

ביון האמין שבשל הצורך לשרוד, לתינוק יש ציפייה מובנית (פרה-קונספציה) לקיומו של שד מספק וכאשר היא/הוא חווים את הסיפוק הזה, הן פיזית והן רגשית (ריאליזציה), מתחיל להיבנות מושג שעדיין אין לו שם (קונספציה) שהופך הבסיס להתפתחות הבריאה. מכיוון שהתינוק יחווה בהכרח מצוקה, היכולת לסבול תסכול תאפשר את התפתחות היכולת 'לחשוב', אשר בתורה עוזרת לתינוק לשאת את התסכול. תהליך זה תלוי ביכולתה של האם "להכיל" את השלכות ה"כאב והייסורים" של התינוק לתוכה. (ראה ערך CONTAINMENT: CONTAINER- (CONTAINED).

בנסיבות טובות, האישיות של האם והתינוק מסתגלים זה לזה, כך שהתינוק, עם תחושת המציאות הבסיסית שלו, מסוגל לייצר התנהגויות מותאמות אצל האם המתעוררות אל מול הרגשות מהם התינוק רוצה להיפטר. אזי, האם יכולה לעבד את הרגשות הללו, במהלך שהותם (sojourn) בתוכה כפי שביון מכנה זאת, והיא מחזירה רגשות מעוכלים אלו באופן טיפולה בתינוק. יכולותיה של האם "להכיל" חומרים רעילים אלו המושלכים עליה תלויים במסוגלות שלה ל *reverie*. כלומר יכולתה "לחשוב" או "לחלום" את ההשלכה. Reverie הוא גורם בתפקוד האלפא של האם (Bion, 1962b) והחוויה החוזרת ונשנית של הילד בתהליך זה מאפשרת לו לפתח מחשבות ונפש חושבת המסוגלות לנהל מצוקה רגשית.

בניגוד למצב זה, כאשר הפרה-קונספציה של התינוק לגבי שד מספק מתאכזבת שוב ושוב מריאליזציה שלילית (כלומר חסד), נוצר אובייקט רע (לא שד). אם האם אינה מסוגלת לקבל ולהכיל את ההשלכות השליליות ההגנתיות של התינוק, או אם לתינוק סובלנות נמוכה לתסכול, האובייקט הרע, המתאים רק לריקון (ההזדהות השלכתית של קליין) יישאר במקומו. עבור ביון, הדרכים שבהן האם והתינוק מנהלים את ההזדהויות השלכתיות הללו יקבעו את יכולתו של הילד המתפתח לווסת את רגשותיו ולשמור על תפקוד אגו יעיל. למודל הרעיוני של ביון היו השלכות עצומות על התהליך הפסיכואנליטי ועל ההבנה והשימוש שלנו בהעברה הנגדית בסביבה הקלינית.

בחזרה למלאני קליין: היא תיארה - כאמור לעיל - הזדהות השלכתית כקשורה באופן הדוק למערך ההגנות הראשוני. כך היא פתחה שדה עצום לחקירת יחסי חלקי-אובייקט, ובנוסף לתרומתה שלה לחקר הפתולוגיה של ההגנות הללו, היא תארה תמונה מציאותית ושלמה יותר של העולם הנפשי, הן של התינוק והן של התפקוד הלא-מודע של האדם לאורך כל חייו.

כיום, אפשר לדייק יותר מנקודת מבט המשגתית: בשל המורכבות ההטרוגנית של המושג שתואר לעיל, יש להתייחס להזדהות השלכתית כפונקציה נפשית פרימיטיבית שנוצרה על ידי מערכת ההגנות הראשוניות. הזדהות השלכתית היא אמצעי תקשורת מובהק של הטרומ-מודע. מבחינה המשגתית, אין זה ראוי לערבב בין הפנטזיות הלא-מודעות הנובעות מהמצבים השונים של הזדהות השלכתית והפונקציה המאפשרת להן להופיע.

בתחילת החיים, תפקיד כזה ממלא מטרה חיונית: לאפשר לילוד חסר הישע לשרוד ולקיים מערכת יחסים עם סביבתו הראשונה. מלידה ועד מוות, הזדהות השלכתית משמשת לשמירה על תחושת הקיום והתקשרות רגשית לאובייקט, בפרט על ידי הפנמת האובייקט הנעדר או האבוד. זהו הכלי המרכזי בכל מצב של אבל. במלנכוליה, הפונקציה של הזדהות השלכתית נהרסה לחלוטין על ידי התקפות הסופר-אגו על האגו והאיד.

בהיותה פונקציה נפשית המתפתחת בהתאם למאפייניו של כל אדם, הזדהות השלכתית יכולה להביא לאמפתיה כלפי – או לאחיזה פרנואידיית את – האובייקט המעורב; לתקשורת עשירה של רגשות ומחשבות - או לכניעה דיקטטורית של דמות אחת לאחרת; להתעניינות גדלה במשותף בין שני האנשים - או לבריחה פובית של הסובייקט מיחסים על מנת להימנע מכל קרבה לאלמנטים שהוא/היא השליכו לתוך הדמות המובילה.

גילוי ההזדהות ההשלכתית של קליין הוא תשובה לשאלת האובייקט במצב הנרקסיסטי הראשוני: לא ניתן עוד להתייחס למצב זה כחסר אובייקט, שכן למעשה ניתן לשלב כל חלק מפוצל של האגו עם כל חלק מפוצל של אובייקט, חיצוני או פנימי. פרויד (1921) כבר הבחין כי הזדהויות נרקסיסטיות מבוססות על פרט בודד של האדם שנבחר באופן לא-מודע כמודל. הערתו בדבר ההכרח להתאבל על כל פרט ופרט באובייקט האבוד כדי להשלים תהליך אמיתי של אבל (פרויד, 1917) מעצימה את חשיבותו של הקשר שנוצר בהזדהות השלכתית, הן ביחסי אובייקט והן בתחושת הזדהות.

II. א. תרומות בריטיות ואירופיות נוספות

אסתר ביק ודונלד מלצר, בהשפעת פיתוחו של ביון את מושג ההזדהות ההשלכתית והמודל שלו לפיתוח יכולת החשיבה, ניצלו את ניסיונם בתצפית בתינוקות ובטיפול קליני בילדים אוטיסטים כדי להבחין, לתחום ולהבדיל בין תמרון בסיסי יותר, אשר קשור אך לא זהה לתהליך ההזדהות ההשלכתית. הם טבעו את המונח זיהוי דביק (שלימים נקרא זהות דביקה) והבדיל את ההגנה כפרימיטיבית יותר מההזדהות השלכתית.

אסתר ביק (Esther Bick, 1968, 1986) שרטטה מנגנון בסיסי יותר של הזדהות נרקסיסטית, אשר מבחינה התפתחותית מקדימה את ההזדהות ההשלכתית של קליין. היא שיערה שתינוקות צעירים מאוד עשויים לחוות בתחילה היעדר גבולות המסוגלים להכיל את התכנים הנפשיים והרגשיים שלהם, שעדיין לא ניתנים להבחנה או להבדלה מהתכנים הגופניים שלהם. ביק הציע את הרעיון של "עור נפשי", המשמש באופן אידיאלי לאגד באופן פסיבי את החוויות או החלקים של העצמי המתהווה. התפתחותו של "עור נפשי" זה מתרחשת באמצעות חוויות של אינטראקציה מתמשכת בין אם "מחזיקה" פיזית ורגשית ו"מכילה" נפשית, לבין פני השטח של גופו של התינוק כאיבר חישה. רעיון זה הוא רעיון שפרויד (1923) רמז אליו כאשר הציע כי "האני הוא קודם כל אני-גוף; הוא אינו רק ישות משטחית, אלא האני עצמו הוא השלכה של משטח" (עמ' 26).

Bick (1968) העלתה השערה נוספת כי "מאוחר יותר, ההזדהות עם פונקציית [עור נפשית] זו של האובייקט מחליפה את המצב הבלתי-משולב (unintegrated) ומובילה [ph]antasy של מרחבים פנימיים וחיצוניים" (עמ' 484). היא הציגה את הרעיון שפנטזיה זו של מרחב היא הבסיס המהותי לפיצול והשלכה נורמליים הנדרשים לתהליכי האידיאליזציה וההפרדה שתיארה קליין. עם זאת, ביק הזהירה כי

"... עד שפונקציית ההכלה אינה מופנמת, המושג של מרחב בתוך העצמי לא יכול להתעורר ... [ו] הבנייה של אובייקט [מכיל פנימי] ... תיפגם ... ניתן לראות כי התפתחות לקויה של פונקציית עור ראשונית נובעת מפגמים בהתאמה של האובייקט הממשי או מהתקפות מפונטיות עליו, הפוגעות בהפנמה. הפרעה בתפקוד העור הראשוני עלולה להוביל להתפתחות של היווצרות 'עור שני' שבאמצעותו התלות באובייקט מוחלפת בעצמאות מדומה, על ידי שימוש לא הולם בתפקודים נפשיים מסוימים, או אולי בכישרונות מולדים, לצורך יצירת תחליף לפונקציית מיכל העור הזו." (עמ' 484)

עבודתו של **Donald Meltzer** בהסתמך על חשיבתו של ביון הביאה אותו להציע סיווג פתולוגיות של ההזדהות ההשלכתית, סיווג המבדיל באם ההפרעות הן בעיקר בתחום ההשלכה או בעיקר בתחום ההזדהות (Meltzer, 1986).

פתולוגיית ההשלכה קשורה לאופן שבו הסובייקט מפנטז את עולמו הפנימי של האובייקט; כאן אנחנו בתחום הפוביות, במיוחד האגורפוביה והקלסטרופוביה. פנטזיות על טבעה ואיכותה של האווירה שיכולה לשרור בתוך האובייקט נמצאות גם במצבים פסיכוטיים של בלבול, במיוחד אלו שנצפו במהלך גיל ההתבגרות. מלצר מזכיר גם את תסמונת התפיסה המעוותת, אותה הוא מכנה "אשליה של בהירות התובנה", כלומר, וודאות של ידיעה מה האדם האחר חושב.

הפתולוגיה הנפוצה ביותר של הזדהות מורכבת בניכוס מידי של תכונות האובייקט. קונברסיה היסטורית היא הדוגמה הקלאסית לכך, אבל היא קיימת גם בפסיכוזה מאנית-דפרסיבית, בהיפוכונדריה ובמצבים של בשלות-מדומה, שבהם הסובייקט עלול להיתקע בהזדהות השלכתית עם אובייקט אידאלי, מבלי להמשיך בעבודת אבל על זו האחרונה על מנת לבנות ראשית, מצב ביניים של גרות-יתר הטרוגנית, ובהמשך להגיע לאידיאל מאוון של האני.

כמה שנים מאוחר יותר, מלצר (1992) בוחן את הבחירה הלא-מודעת של חלקי-האובייקט שלתוכם מתבצעת ההזדהות השלכתית. הוא מציין שהדבר מערב חלקים שונים בגוף האם המפונטיות - מנגנון איברי המין, פי הטבעת, ראש ושרד - ומפתח את החקירה הקלינית שלו לגבי הפתולוגיות השונות שנובעות מבחירת מיכל מסוים, בהתאמה: מיניות/התרגשות, סוד/שוד, ונדיבות/אידיאליזציה כל-יכולה.

גם המצב של אובייקטים "טובים" ו"רעים" ישתנה בהתאם לפתולוגיה של הזדהות השלכתית. מלאני קליין כבר ציינה שבנוסף לשמירה על האובייקטים הטובים באני והשלכת האובייקטים הרעים מחוץ לאני כדי להגן עליו מפניהם, גם המצב ההפוך והמשלים נפוץ מאוד: כאשר עולמו הפנימי של הסובייקט, הנפש או הגוף נחווים כרעים ומסוכנים - כמו למשל, במלנכוליה - המטופל משליך את האובייקטים הטובים ואת חלקי האני הטובים שלו לתוך אובייקט חיצוני על מנת להגן עליהם מפני החלקים הרעים והתוקפים שבתוכו.

Frances Tustin (1992) הציעה להשתמש במונח "משוואה דביקה" כדי לתאר ילדים אוטיסטים ש"דבוקים" באופן כרוני לאמותיהם כך שלא מתקיים רווח ביניהם. טסטין הדגישה בצורה נחרצת את הנקודה שללא-מודעות למרחב הנפשי, לא יכולים להתקיים יחסי אובייקט אמיתיים, וללא קשר בינאישי לא ניתן להניע את תהליכי בניית העצמי על ידי הזדהויות. אפשר לומר שמשוואה דביקה או זהות דביקה משמשת לביסוס תחושת קיום ולא תחושת עצמי ואובייקט.

נראה כי ה"אובייקט עור" צריך להתבסס בשלב מוקדם מאוד בהתפתחות הנפשית על מנת לאפשר למרחב בתוך העצמי להתפתח, כך שמנגנון ההזדהות ההשלכתית, ישמש כשיטה העיקרית לתקשורת לא מילולית בין האם והתינוק בחיפוש אחר ניקוי רעלים ומשמעות, ויוכל לתפקד ללא הפרעה. ואכן, עבודתו של מאורו מנסיה (1981) (Mauro Mancia) תומכת ברעיון של פוטנציאל להתפתחות מוקדמת זו של עור נפשי ברחם.

Herbert Rosenfeld (1971/1988) כתב רבות על הזדהות השלכתית והגדרתו הקלאסית-כעת ראויה לציטוט במלואה:

"הזדהות השלכתית" מתייחסת קודם כל לתהליך הפיצול של האני המוקדם, שבו חלקים טובים או רעים של העצמי מתפצלים מהאני ובצעד נוסף מושלכים באהבה או בשנאה לאובייקטים חיצוניים, דבר המוביל להתמזגות והזדהות של החלקים המושלכים של העצמי עם האובייקטים החיצוניים. ישנן חרדות פרנואידיות חשובות הקשורות לתהליכים אלו, כאשר האובייקטים גדושים בחלקים תוקפניים שהושלכו על ידי העצמי לתוכם הופכים לרודפניים ונחווים על ידי המטופל כמאיימים לנקום וכופים עצמם יחד עם החלקים הרעים של העצמי חזרה שוב אל האני". (1988; עמ' 134)

Betty Joseph, מושפעת מאוד מהרעיונות של ביון, תרמה תרומות נוספות כשהפנתה את תשומת לבנו לאופי ולתפקיד של הזדהות ההשלכתית במצב האנליטי.

ג'וזף (1998) הבינה שבפגישה המטופל משרה או "דוחף" באופן לא-מודע את האנליטיקאי להשתתף במיני ביטויי מימוש בפעולה, שלעיתים לובשים צורה בה האנליטיקאי מרגיש נוח מדי עם המטופל ולפעמים הופך לקש"ה או מחמיר מדי. לחצים אלו לובשים צורת קטנות של הזדהות השלכתית עם היבטים של המטופל, או עם האובייקטים של המטופל, אל תוך האנליטיקאי באמצעות שימוש בשפה מילולית, בטון, בקצב ובהובלה בלתי ניתנת לתיאור. במילים אחרות, היא חשבה שנוצרת אווירה על ידי המטופל שיש לה השפעה ממשית על האנליטיקאי. זה תואם את הרעיון של ביון של "הזדהות השלכתית מציאותית". לפיכך, ג'וזף הדגישה את הקשר בין הזדהות השלכתית לבין ההעברה.

Spillius (2007) מצביעה על שלושה רעיונות מרכזיים בשימוש הנוכחי הנוגע להזדהות השלכתית. ראשית, שמדובר בפנטזיה לא-מודעת שאפשר לממשה על ידי פעילות מעוררת - אך זו האחרונה אינה הכרחית להגדרה. שנית, כיצד כל ניסיון להבחין בין "השלכה" ל"הזדהות השלכתית" כנראה אינו עוזר. ושלישית, שהעברה נגדית היא במידה ניכרת תגובה להזדהויות השלכתיות של המטופל.

ד' מלצר עשוי להיחשב כפסיכואנליטיקאי שהעביר לדורות החדשים סינתזה של התגליות של פרויד, קליין וביון בפרקטיקה הקלינית ובמטא-פסיכולוגיה (Meltzer, 1978).

בין רבים אחרים, José Juis Goyena (2020), Mireille Fognini (2014), Salomon Resnik (1999, 2006, 2011), Florence Guignard (2017-2020, 2021), François Levy (2017-2020, 2021), (2012, 2014) בצרפת; ומאורו מנסיה (1981, 2004, 2006), קלאודיו נרי (2006, 2013), פרננדו ריולו (2019), אנטוניו פרו (2017), וג'וזפה סיוויטרוזה (2017) באיטליה, ניצלו את ההתפתחויות הפסיכואנליטיות של ביון בעבודה הקלינית היומיומית שלהם והמשיכו ללמד את הדברים בחברות הפסיכואנליטיות שלהם ובמעגלי ההשפעה שלהם. בשוודיה, יוהאן נורמן (2001), Björn Salomonsson ומגיליס ווינברג-סלומנסון פיתחו גם הם דרכים חדשות ליישום של רעיונותיו של ביון (2014, 2016). (ראה להלן: "הזדהות השלכתית בעבודה האנליטית").

II. ב. פיתוח המושג בצפון אמריקה.

בארצות הברית, **Otto Kernberg** (1987, עמ' 94), שומר על השקפתה של קליין כי הזדהות השלכתית היא הגנה פתולוגית. הוא מתאר זאת כרצף של ארבעה שלבים בו: (i) הסובייקט המשליך מרחיק היבטים בלתי נסבלים של חוויה תוך-נפשית לתוך אובייקט רצפטיבי; (ii) הסובייקט חש אמפתיה עם החלק המושלך; (iii) על מנת לשלוט

בחרדות עקב ההרחקה מנסה הסובייקט במהלך הגנתי לשלוט באובייקט; ו-iv) הסובייקט משרה באובייקט, את החלקים שהושלכו לתוכו, באמצעות אינטראקציה ממשית עם האובייקט הרצפטיבי.

חלק מהאנליטיקאים בצפון אמריקה, שעובדים מנקודת מבט אינטר-סובייקטיבית/התייחסותית, החלו לראות בהזדהות השלכתית תהליך דו-כיווני שאינו רק פנטזיה (השקפתה של קליין) אלא מערב אינטראקציה אמיתית בין המטופל למטפל.

על פי חשיבה זו **Ogden** (1982), רואה בהזדהות השלכתית צורה נורמלית של תקשורת בין מטופל למטפל שיכולה להיות פחות או יותר פתולוגית במהותה, בהתאם לאופי התכנים הנפשיים העוברים. הוא מתאר את התהליך כך:

"למשליך יש בעיקר פנטזיה לא-מודעת להיפטר מחלק לא רצוי או כזה המסכן חלקים בתוכו (כולל אובייקטים פנימיים) ולהפקיד את החלק הזה באדם אחר אשר בו ישלוט בעוצמה. החלק המושלך של העצמי נחוה כאילו אבד חלקית ומתקיים באחר. באמצעות פנטזיה השלכתית לא-מודעת זו מתקיימת אינטראקציה בין-אישית שבאמצעותה נאלץ הנמען לחשוב, להרגיש ולהתנהג באופן התואם את הפנטזיות המושלכות המגולמות בפנטזיה ההשלכתית".
(עמ' 1-2)

מתוך הכרה ברורה בדו-כיווניות של הזדהות השלכתית, אוגדן פיתח תפיסה של מטופל ואנליטיקאי היוצרים יחד שלישי אנליטי, הכולל הזדהות השלכתית מעובדת ולא מעובדת. ג'סיקה בנג'מין (2004) הרחיבה את המושג עוד יותר, השלישי האנליטי, שבגרסתה הוא ייחודי לכל דיאדה אנליטית ובה השלם הוא יותר מסך חלקיו.

גרוטשטיין נחשב בצפון אמריקה כמביא את ההזדהות ההשלכתית התקשורתית של ביון לעולם האינטרסובייקטיביות. ניסוחו מושרש במטא-פסיכולוגיה של פרויד-קליין-ביון בדבר תקשורת לא-מודעת, ותורם להשלכות קליניות ישירות.

בהתייחס לתפיסה של ביון את ההזדהות ההשלכתית כתקשורת ראשונית הכוללת את הלא-מודע האומניפוטנטי, התוך-נפשי והמוקדם של קליין, גרוטשטיין (2005) מניח המשגה של " הזדהות טרנס-השלכתית " [*projective transidentification*] אינטר-סובייקטיבית. בהתבסס על פעולתה של פנטזיה לא-מודעת של הזדהות השלכתית תוך-נפשית אומניפוטנטית אך ורק בתוך עולמו הפנימי של הסובייקט המשליך, גרוטשטיין מוסיף שני תהליכים נוספים: 1. הסובייקט המשליך ישגה באופן מודע ו/או טרום-מודע חוויה סנסומוטורית, שתכלול איתות ו/או מחוות מעוררות (נפשות, פיזיות, מילוליות, תנוחתיות); וכתוצאה מכך, 2. תתעורר תגובה אמפתית ספונטנית באובייקט מקבל ההשראה כתגובה לחוויית הסובייקט, אליו האובייקט המושרה 'מחובר' מטבעו (מחווט מראש) להיות אמפתי.

מבחינה התפתחותית, התינוק או החלק האינפנטילי בנפש, בשל לחץ של מצוקה רגשית מצטברת, מפעיל אצל האם הרגישה למצוקה זו מצב סימטרי, שבו האם סוקרת (מפעילה בעצמה) באופן לא-מודע את חוויותיה בעבר או בהווה. באמצעות סקירה זו של חוויותיה במודע ובלא-מודע היא מגייסת באופן סלקטיבי את הרלוונטיות שבהן, ולאחר מכן מייצרת מחשבות ו/או פעולות כדי להתמודד עם מצוקתו של התינוק.

ההיבטים הקליניים המשמעותיים ביותר של הזדהות טרנס-השלכתית אינטר-סובייקטיבית היא תקשורת (לא-מודעת) בין שתי מציאויות נפשיות. במהלך תהליך האנליזה, כמו ביחסי אם-תינוק, הווקטורים של היחסים של הזדהות טרנס-השלכתית פועלים באופן דו-צדדי, כלומר, האובייקט הופך מיידית לשולח, והמשליך המקורי הופך לקולט, כלומר, מתרחש דיאלוג. גרוטשטיין מדגיש כי הדיאלוג הנפרש (כולל מחשבותיו ופעולותיו של האנליטיקאי) כולל באופן בולט את הפרשנות של חלקו של המטופל ואת חילופי הדברים המקיפים והרב-שכבתיים.

בהקשר זה מתייחס גרוטשטיין גם להמשגה האינטר-סובייקטיבית החווייתית של אוגדן של ה"שלישי המשעבד" של הפסיכואנליזה, ומציב גרסה מטא-פסיכולוגית משלו לנוכחות העל-טבעית הלא-מודעת של "הסובייקט הבלתי ניתן לתיאור של הלא-מודע" (גרוטשטיין, 2000 עמ' 19), ה"דרמטורג" (היוצר-אדריכל ובמאי הדרמה), או שד שנמצא רק בלא-מודע של המטופל, אך יוצר סובייקטיביות משותפת של המטופל והאנליטיקאי כדי ליצור מחזה שבו הנושא הלא-מודע הרלוונטי מסוגל להיות משוחק ובכך ידוע (Grotstein, 2000).

סטיבן מיטשל (1995), הבוחן את ההזדהות ההשלכתית מתוך גישה התייחסותית/בינאישית, מציין כי תהליך זה מאפשר "גשר בין התוך-נפשי לבינאישי". הוא מדגיש שנקודת מבט כזו צריכה לקחת בחשבון את שמתרחש בפועל בין מטופל לאנליטיקאי, ולכן היא מכוונת במלואה פסיכולוגיה של שני אנשים. Tansey and Burke (1989) מתארים כיצד תהליכי הזדהות השלכתית עשויים למלא תפקיד חיוני בפיתוח אמפתיה. בעוד שההזדהות ההשלכתית זוהתה עם ההזדהות התואמת של Racker והאמפתיה עם ההזדהות המשלימה (ראה להלן תרומות מאמריקה הלטינית), הם מציינים שקבלה של הזדהות השלכתית יכולה להיות היבט חיוני של תוצאה אמפתית אמיתית כאשר היא מעובדת בהצלחה על ידי המקבל. למעשה, הם מציינים ש"השגת מגע אמפתי של אנליטיקאי עם המטופל תמיד כרוכה במידה מסוימת של קבלת הזדהות השלכתית מהמטופל". (עמ' 63). נקודות המבט ההתייחסותיות הללו על הזדהות השלכתית מדגישות את ההיבטים התקשורתיים של הזדהות השלכתית ומדגימות כי ניתן להבין "מימוש בפעולה" בפסיכואנליזה רק על ידי בחינת הזדהויות השלכתיות כשהן נעות הלוך ושוב בין המטופל למטפל. Slavin and Kriegman (1998) מבינים מימוש בפעולה מנקודת מבט של קונפליקט בינאישי ומשא ומתן, ורואים בהם אלמנטים יסודיים ואבולוציוניים. הם ממשיגים את השדה הבין-סובייקטיבי כמקום שבו התנגשויות בין הזדהויות של המטופל והאנליטיקאי יכולות לשמש ליצירת התנאים הדרושים למשא ומתן מחודש ואמיתי על הייצוגים הפנימיים של המטופל.

אם הזדהות השלכתית נתפסת כהיבט בלתי נמנע ונורמלי של תקשורת שהיא בהכרח דו-כיוונית, הכוללת אלמנטים מודעים ובלתי-מודעים כאחד, מושא המחקר עובר בהכרח מהמטופל או מהאנליטיקאי לשדה שהם יוצרים יחדיו. הרעיון של שדה דו-אישי שאינו ניתן לחלוקה וכולל גם את מטופל וגם את האנליטיקאי הוצע על ידי Sullivan (1953). באמצעות תורת השדה הלוקוחה מהפסיכולוגיה החברתית, סאליבן עמד על כך שהאדם הינו תמיד חלק מהשדה החברתי המקיף אותו. למרות שהוא מעולם לא השתמש במושג של הזדהות השלכתית כשלעצמו, הוא ראה בבירור את התהליך האנליטי כשדות של שני אנשים כאשר לכל אחד מהמשתתפים ישנה השפעה על האחר.

Edgar Levenson אדגר לוונסון (1972, 1995, 2017) הציג השקפה בינאישית רדיקלית על האינטראקציה האנליטית בעומדו על כך שהזוג האנליטי באמת אינו ניתן לחלוקה ושהנתון המרכזי בטיפול הוא האינטראקציה המובנית של המשתתפים בו. הוא מציין כי באנליזה, "השאלה המהותית עבור המטופל אולי אינה 'מה המשמעות של זה?' אלא 'מה קורה כאן'". עבור לוונסון כל אינטראקציה מורכבת ממתאם אינסופי של מסרים ומטא-מסרים, מודעים ובלתי מודעים כאחד, כך ש'משמעות' במובן הפסיכואנליטי המקובל היא חמקמקה.

Maurice Apprey התבונן בהשלכות של הזדהות השלכתית הנובעות מתפיסת האם את תינוקה ברחם. בעבודתו עם אימהות בסיכון, אפרי (1987) הציע שתפיסות מוטעות של האם את תינוקה ברחם בשליש השלישי הובילו לפחדים מפני פרידה וכתוצאה מכך להזדהות השלכתית אלימה שהורסת את יכולתה של האם להכיל את תפיסת עצמה כאמא בזכות עצמה ותפיסתה את תינוקה כאדם נפרד. עבור אימהות אלו הלידה הפיזית של התינוק יכולה לייצג את אובדן האימהות שלהן עצמן, מה שגורם לרגרסיה מסיבית וכתוצאה מכך לדיכאון או פסיכוזה לאחר לידה עם בלבול בין ייצוגי עצמי ואובייקט. הבלבול הזה יכול להשתרע על פני שלושה דורות כאשר אימהות מבועותות בהריון בסיכון גבוה עשויות להרגיש: "אני בהריון אבל אני לא יכולה לספר לאמא שלי כי היא תהרוג אותי"; או, "זה יהרוג אותה".

אם התינוק עצמו משמש כמיכל להשלכות האלימות של אמו, הוא יכול להיראות כרע ולהפוך למיכל האלימות של אמו במהלך דיכאון או פסיכוזה לאחר לידה. אם הסובלת מהפרעות אלו עלולה להאמין ש"צריך להטביל את התינוק", כלומר להטביע אותו באמבטיה כדי "לחסוך ממנו ומהעולם את הרוע". אפריי מציע שהתערבויות פסיכואנליטיות, המבוססות על הבנה של התהליכים הבין-דוריים הללו, יכולות להפוך הזדהויות השלכתיות הרסניות לתקשורת אמפתית עם תינוקה.

Mitrani (1993) תיארה את הדרכים שבהן חסרים באובייקט המכיל או ביכולתו של התינוק להשתמש באובייקט מכיל, יכולים לזרז מגוון של תגובות פתולוגיות. מגבלות חמורות ביכולת של היולדת לרוורי (ייתכן בגלל חשש להשתלטות, לחדירה, לספיגה, לפגיעה) עלולות לגרום להחזרת האימה ללא שינוי לתינוק. דחיה זו את מצוקתו של התינוק יכולה להוביל להשלכות מסיביות של חלקים מהעצמי האינפנטילי חסר האונים שלה בחיפוש קדחתני אחר אובייקט מכיל וכך לצמצם את התפתחות המיינד לחשיבה ושינוי החוויה. חוויה חושית שנמנעת ממנה גישה למנגנון נפשי אימהי לא מצליחה להפוך לחומר למחשבה ונשארת מתאימה רק לריקון. בדומה לכך, מגבלות בתפקוד האלפא של האם (אולי בגלל חוסר יכולתה של האם לסבול את הכאב של התינוק ו/או שלה עצמה, פחדים ממוות והרס ו/או חוסר יכולת לבצע מנטליזציה של כאב ואימה פרימיטיבית) עלולים לגרום לתינוק להפנים מחדש לא רק את הפחדים שלו עצמו ללא שינוי, אלא גם את הפחדים של אמו. וגרוע מכך, אם פונקציית האלפא הנדרשת לא רק נעדרת אלא היא למעשה הפוכה, במקרה של אובייקט שאינו חושב, אינו מבין או משכלל שקרים והלוצינציות בשירות התחמקות (Meltzer, 1975), ההשלכות עלולות לאבד מממעט המשמעות שהן יכולות לשאת ולחזור כאימה ללא שם (Bion).

לבסוף, אימהות החוששות מנפרדות או אובדן של חלק מעצמן בהזדהות עם התינוק שלהן עלולות להיכשל ביכולת לשקף את שהושלך עליהן. ויניקוט (1971, עמ' 114) מתאר זאת ככישלון ב"מירורינג" של אם מדוכאת. **Mitrani (1993)** מציעה שבמקרים מסוימים, דיכאון של חור שחור אצל האם עלול להשתלט. ה"מוות" של אם כזו עשוי לשאוב את כל החיוניות של התינוק, לינוק או לבלוע את ההשלכות הדינמיות, אם כי הכואבות, של התינוק, ללא הד, רתיעה או השתקפות, ולהשאיר את התינוק עם חוויה של דלדול וריקנות. היא מבחינה שחוויה זו, שהיא מכנה אם שואבת, עלולה לגרום לצמצום ההזדהות ההשלכתית הרגילה כאמצעי תקשורת עם האם בניסיון של התינוק לשמר את העצמי המתהווה. בנוסף, אימהות עשויות לשקף בחזרה לתינוק אלמנטים מפחידים ובלתי מתקבלים על הדעת מאלה שצפו במקור, וכתוצאה מכך לגרום לאובדן יכולתו של התינוק לנצל אם מכילה כראוי. במקרה זה, פעילויות השלכתיות והפנמיות רגילות מצטמצמות והתפתחות מנגנון החשיבה נקטעת.

בכל המקרים שהוזכרו לעיל, האובייקטים העייפים, השואבים והבלתי חושבים המעורבים בחוויה החסרה של ההכלה עלולים להוביל להשלכות מסיביות ובלתי ניתנות לשינוי, לחיפוש שאינו יודע שובע אחר מקלט אימהי, או לעיכוב או ניוון של פונקציות השלכתיות והפנמיות. כתוצאה מכך, המיינד החושב, או אפילו המחשבות עצמן, אינם מתפתחים.

Donnel Stern, אנליטיקאי בינאישי שהושפע מאוד מעבודתם של סאליבן ולוונסון, מציין שהאינטראקציה האנליטית כרוכה במשחק גומלין מתמיד בין היבטים מודעים ובלתי מודעים של האנליטיקאי והמטופל. בתהליך כזה, ההזדהויות השלכתיות מוטמעות באינטראקציה והתהליך הוא דו-כיווני ונייל. במודל שלו, תפקידי המטופל והאנליטיקאי הם הדדיים ודו-צדדיים כאחד. שטרן חוקר את הדיאדה האנליטית מנקודת המבט של "האינטרפרסונליזציה של הדיסוציאציה", ומתאר מחדש את ההזדהות ההשלכתית כצורה של "מימוש בפעולה דיסוציאטיבי" שניתן לתארו כ"ייחוס החלקים הדיסוציאטיביים של האדם לאדם אחר, שאליו מתייחסים כאל זר, חלק דיסוציאטיבי ומנותק של עצמך" (שטרן, 2011).

עבודתו של **Philip Bromberg** (1998, 2006, 2011) מתמקדת בסיטואציה האנליטית כשדה מורכב של השלכות והפנמות שבהן ניתן לעבד את החוויה העצמית הדיסוציאטיבית של המטופל ולהשיב אותה אליו. הוא מתאר את התהליך שבו מצבי-עצמי דיסוציאטיביים אצל המטופל מעוררים מצבי-עצמי קשורים אצל האנליטיקאי בתקשורת לא-מודעת שתפוענח אז על ידי המשתתפים. אחד הדברים המשותפים בין ההשקפה ההתייחסותית למימוש בפעולה לבין הזדהות השלכתית על פי ביון היא שבכל אחת מהן מושגת ההשפעה הטיפולית על ידי הפיכת החוויה ה"גולמית" שאינה יכולה לשמש ליצירת משמעות (אלמנטים בטא של ביון [1962,1963]) לאופן אשר ניתן לחשוב עליה הן על ידי המטופל והן על ידי האנליטיקאי (אלמנטים אלפא של ביון) (סטרן, 2011). פן אחד המבדיל את תיאוריות השדה של בראנג'ר ופרו (ראה להלן) מזו של ברומברג ושטרן הוא שכאינטרפרסונליסטים, הם מדגישים יותר את הנפרדות בין המטופל והאנליטיקאי כשותפים בתהליך. גם שטרן וגם ברומברג שמים דגש רב על מה שקורה בפועל בין מטופל לאנליטיקאי ורואים את חקר האינטראקציות המציאותיות הללו ואת המשמעויות האפשריות שלהן (כלומר עיבוד ההזדהויות ההשלכתיות) כלב ליבו של התהליך האנליטי.

II. ג. תרומות והתפתחויות באמריקה הלטינית

הרעיונות של מ' קליין זכו להערכה רבה בארגנטינה בשנות ה-50 וה-60 ומשם התפשטו באמריקה הלטינית, והמשיכו להתפתח. השימוש בהם היה יצירתי כך שנוצרו נקודות מבט חדשות שהעשירו את הרעיונות המקוריים של מ. קליין וחסידיה.

תרומות מאת היינריך ראקר (1910-1961), וילי ומדלן בראנג'ר, ליאון גרינברג, אנריקה פישון ריבייר, ארמינדה אברסטורי, חוסה בלכר, אנחל גארמה, מארי לנגר, נחשבות כתרומות המקוריות העיקריות של אמריקה הלטינית בתחום ההזדהות ההשלכתית.

מכיוון שהזדהות השלכתית היא לעתים קרובות האמצעי היחיד של מטופלים לתקשר תכנים נפשיים כואבים מכדי לנסח אותם, קבלה והבנה של השלכות המטופל מהווים כלי מדויק ומיוחד בעבודה עם מקרים קשים. האנליטיקאי הארגנטינאי היינריך ראקר, בעבודתו המרכזית על העברה נגדית, תיאר הזדהויות תואמות ומשלימות כחלקים מהותיים של הקשר הטיפולי. בהזדהות תואמת, האנליטיקאי משתמש בהיבטים של עצמו כדי למצוא דרך להבין את הדרכים והמשמעויות של הקונפליקטים הפנימיים של המטופל, תהליך המכונה לעתים קרובות אמפתיה. במקביל, הניסיון שלו להבין את ההזדהויות המשלימות הלא-מודעות שלו יאפשר לו/ה לגלות איזה אובייקט פנימי של המטופל הוא/היא מייצג בהעברה, ב-כאן ועכשיו של הפגישה האנליטית, שלרוב היה האובייקט שנדחה והושלך בהזדהות השלכתית (ראקר, 1953, 1957).

בתוך ראייה רחבה זו, ההעברה הנגדית, כפי שהיא מתגלה על ידי הזדהות השלכתית, הופכת לכלי בלתי נמנע שבאמצעותו האנליטיקאי מסוגל להבין יותר מעולם האובייקטים של המטופל. לאחר מכן, האנליטיקאי יכול להשתמש בחוויה זו כדי לעזור למטופל להבין את עולם האובייקטים שלו ועם הזמן לעבד ולהחזיר את ההשלכה בצורה מעובדת, בדומה למה שהאם שעושה לתינוקה. ביון מתאר תהליך זה כמסייע למטופל לפתח את היכולת לפונקציית אלפא, כלומר לחשיבה. (ראה ערך COUNTERTRANSFERENCE)

עבור Racker, הזדהויות משלימות כוללות בהכרח את האופן בו ההיבטים המפעילים של המטופל פועלים על הלא-מודע של האנליטיקאי. עמיתו הארגנטינאי, ליאון גרינברג (1956, 1979) פיתח את המושג "הזדהות נגדית השלכתית" כדי לתאר מפגשים קליניים במטרה להגדיר

"... כמה הפרעות בטכניקה הפסיכואנליטית, שנובעות מהתפקיד המופרז של הזדהויות השלכתיות של המטופל, שגורמות לתגובה ספציפית אצל האנליטיקאי [...] שבה הוא 'מובל' לבצע, בדרך לא-מודעת ופסיבית, את התפקידים השונים שיועדו לו" (1956, עמ' 507).

באחד הטקסטים שלו בנושא זה, גרינברג (1979) דן בהבדל בין רעיון ההעברה הנגדית המשלימה של ראקר (Racker, 1953) לבין הרעיון שלו עצמו בדבר הזדהות נגדית השלכתית. הוא חשב שהתפיסה של ראקר נגזרת מההזדהות של האנליטיקאי עם כמה מהאובייקטים הפנימיים של המטופל שנחווים כאובייקטים מהעבר של ילדותו שלו. התגובה הרגשית של האנליטיקאי מתבססת, אם כן, על החרדות והקונפליקטים שלו עם אובייקטים פנימיים הדומים לאלו של האנליזנט. מצד שני, בהזדהות הנגדית ההשלכתית

"תגובתו של האנליטיקאי נובעת, על פי רוב, ללא תלות בקונפליקטים שלו עצמו ומתכתבת באופן דומיננטי או בלעדי עם עוצמת ואיכות ההזדהות השלכתית של המטופל. במקרה זה, מקור התהליך מגיע מהמטופל ולא מהאנליטיקאי. המטופל הוא זה שבאופן לא-מודע ורגסיבי, ובגלל המודאליות הפסיכופתית הפונקציונלית הספציפית של ההזדהות השלכתית שלו, מעורר באופן אקטיבי תגובה רגשית נחושה אצל האנליטיקאי, אשר (1979, עמ' 234)... חש כי לא עוד הוא העצמי שלו עצמו, אלא הופך באופן בלתי נמנע לאובייקט, שהמטופל, באופן לא-מודע, רוצה שהוא יהיה (איד, אגו או אובייקט פנימי כלשהו), או מעורר תחושות אלו (כעס, דיכאון, חרדה, שעמום וכו') שהאנליזנט כופה עליו. (שם, 231)

הרעיון של גרינברג יכול להיות שימושי בהבנת מימושי פעולה שונים המתרחשים בין מטופל למטפל.

Willy and Madeleine Baranger (1961-62, 2008), שהושפעו מאוד מביון, פיתחו תיאוריה של השדה האנליטי המדגישה את התלות ההדדית של המשתתפים השותפים בדיאדה האנליטית וחוקרת את תפקידה של הדיאדה האנליטית ביצירת "מעוזי הגנה" במהלך הטיפול האנליטי. הם טוענים שכל זוג אנליטי הוא ייחודי ואי אפשר להבין אף אחד מהשותפים ללא האחר. הם מחשיבים את השדה האנליטי כאובייקט האמיתי של התבוננות וניתוח, מכיוון שהוא יצירה משותפת של הזדהויות השלכתיות של המטפל והמטופל כאחד. הם מתייחסים לפגישה אנליטית כאל "פנטזיה".

"הפנטזיה הבסיסית של פגישה אינה הבנה פשוטה את הפנטזיה של המטופל על ידי האנליטיקאי, אלא דבר הנבנה במערכת יחסים זוגית"... פנטזיה זו "נבנית על ידי משחק הגומלין של תהליכים של הזדהות השלכתית והפנמתית וההזדהויות הנגדיות הפועלות בגבולותיהן, הפונקציות והמאפיינים השונים אצל המטופל והאנליטיקאי". (W. & M. Baranger, 2008).

III הזדהות השלכתית בעבודה האנליטית

הזדהות השלכתית היא מושג המתאר את הדרך הטרומ-מודעת והספונטנית להתקרב לאדם אחר. היא פועלת הן אצל האנליטיקאי והן אצל האנליזנט, ואינה אמצעי מלאכותי שהאנליטיקאי עשוי להחליט לבחור או לא לבחור להשתמש בו. תהיה המסגרת התיאורטית של האנליטיקאי אשר תהא, בינו לבין המטופל שלו יהיה זרם רציף דו-כיווני של הזדהויות השלכתיות.

הזדהות השלכתית היא מושג דינמי לתיאור האמצעים שבהם מתפתח קשר אנושי, כולל האופן שבו כל מערכת יחסים אנליטית מעובדת. ככזו היא מקלה על ההתבוננות על המושגים הקלאסיים והסטטיים יותר כמו "העברה והעברה נגדית", "נזירות העברה", "נזירות העברה נגדית" וכן הלאה. מושג זה הופך את היכולת האוטו-אנליטית של

האנליטיקאי להשתמש באופן יותר ספונטני, כדי שיוכל ראות את ההשפעה הדו-כיונית הקבועה של שטף ההזדהות ההשלכתיות עליו/ה ולמייין השפעות אלו, בהתאם לאופיו ולנוירוזה של האנליטיקאי עצמו, כמו גם להשפעה של ההזדהות ההשלכתיות הספציפיות של המטופל על האנליטיקאי. ייתכן וניתן יהיה להבחין בתנועות ההגנתיות של האנליטיקאי עצמו מפני כאב נפשי ולנסות לאחר מכן לזהות לאיזה אובייקט פנימי או חלק מהעצמי של המטופל המטפל מגיב, מתוך ההזדהות ההשלכתית, ברגע של סבל, כעס או חמלה.

היתרון בחשיבה על עבודה אנליטית במהלך כל פגישה פסיכואנליטית במונחים של הזדהות השלכתית טמון בשימוש טוב יותר שניתן לעשות בניסיון של האנליטיקאי עצמו באנליזה ובאנליזה עצמית כדי להבחין במאפיינים, בעוצמה ובפתולוגיה של ההזדהות השלכתיות של המטופל, ביחס לאובייקטים הפנימיים השונים - בדרך כלל חלקי אובייקטים - שהוא משליך על האנליטיקאי ברגע נתון בפגישה, כמו גם על הסיבתיות לתנועה זו.

עבודתו של ביון עם קבוצות ועם מטופלים פסיכויטיים הובילה אותו להציע התפתחויות חשובות בחשיבה על הזדהות השלכתית. בשדה הקליני, דרך המשגה של מיכל/מוכל, האלימות או העודפות של ההזדהות השלכתית הפכו לפונקציה גם של המיכל הקולט, כלומר התפקוד הנפשי הלא-מודע של האנליטיקאי, כולל אופיו, אופן יחסי האובייקט וההבנה התיאורטית שלו.

דבר זה גם הוביל אותו לחשוב מחדש על המושג "תגובה טיפולית שלילית" ולהוסיף למרכיבים הקלאסיים של פתולוגיה כזו - כגון קנאה [envy], מזוכיזם, אשמה וקנאה [jealousy] בלתי-מודעת - את הפתולוגיה של היחסים בין מיכל/מוכל (Bion, 1970). על ידי התבוננות בצורך של המטופלים בסוג מסוים של הכלה, הוא מזהה בהם פגם מבני, הקשור בעיקר ליכולת ירודה לבסס הגנות מארגנות בסיסיות על ידי פיצול בריא, הכחשה ואידיאליזציה, ונטייה לנסיגה לבלבול.

משנת 1990 ואילך, ניאונטולוגיה פסיכואנליטית מפתחת תצפיות חדשות וקשרים חדשים עם מדעי המוח בנושא הזדהות השלכתית ותצורת המיכל/מוכל (ראה במיוחד את הצוות של מרפאת Tavistock שנוצר באיטליה על ידי דונלד מלצר ומרתה האריס, עם עבודותיהם של סוזנה מאילו (2012) מייקל רסטין ומרגרט רסטין (1989, 2016, 2019). בתחום האוטזים, עבודתה המצטיינת של ז'נבייב האג (2018) בוחנת בפירוט את ההבדל בין הזדהות השלכתית לזהות דביקה בפתולוגיות אוטיסטיות.

IV. יישומים חברתיים/תרבותיים/פוליטיים של תהליכי הזדהות השלכתית

המושג של הזדהות השלכתית נוצל על ידי כמה כותבים פסיכואנליטיים כדי לסייע בהבנת תופעות כמו התעללות, דעות קדומות ממאירות ורצח עם. Vamik Volkan (1988) כתב רבות על השאלה מדוע אנשים מבצעים רצח בשם רגשות אתניים, לאומיים, דתיים או אידיאולוגיים משותפים. בעקבות הפסיכולוגיה הקבוצתית של פרויד והאנליזה של האני (1921). (Volkan, 2014a, Volkan, 2014b; Varvin and Volkan, 2003; Volkan, 2014a, Volkan, 2014b). התמקד בפסיכולוגיה של קבוצות גדולות ובדרכים שבהן קבוצות כאלה מתמודדות עם בושה באמצעות התנערות וטיפוח הזדהות באמצעות החצנה והשלכה. הוא טבע את המונח "הפקדה" כדי לעזור להסביר כיצד שנאה עוברת לאורך הדורות, כאשר מבוגרים טראומטיים, עקב חוויות כמו מלחמה או רצח עם המאיימים על זהויות קבוצתיות גדולות, מפקידים דימוי עצמי טראומטי בנפשם המתפתחת של ילדיהם. Grotstein (2004), כותב מנקודת מבט ביונית, מציין את השימוש המתפשט בהזדהות השלכתית שהקולוניאליסטים השתמשו כדי לשעבד עמים ילידים בהתבסס על הציווי המוסרי לטהר את הגויים. Kernberg (2003a, 2003b) מנסה להתמודד עם אלימות חברתית מסיבית על ידי תיאור הצורך של

קבוצה גדולה לזהות ולעקוב אחר מנהיג כריזמטי כדי לעמוד באידיאל האני שלה ולאמץ נוקשות אידיאולוגיות פרנואידיית. "אחר" הופך כך להיות לא אנושי והופך למאגר של כל "הרע המושלך", דבר שלא רק מצדיק אלימות מחרידה, אלא לפעמים מעלה אותה לרמה של ציווי מוסרי. ספרה של **The Reproduction of Evil Susan Grand** (2000) משתמש בפרספקטיבה התייחסותית עכשווית כדי להבין את טבעו של הרוע ברמה הבין-אישית כפי שהוא בא לביטוי במערכת יחסים בין התוקף לקורבן. היא מתארת את התהליך שבו "רצח נפש" של הקורבן יוצר חווית "אין עצמי" בלתי נסבלת, שניתן למגר רק באמצעות טרנספורמציה של הפוגע שסילק את ההיבט הדה-הומני הזה אל קורבנו. גרנד מסבירה כי ה"אחרות" שמאפשרת להתייחס לחיי אדם כקורבן מחייבת יצירת יחסי "אני-לז" (Buber, 1937) שבהם המדוכא מאבד את אנושיותו והופך לדבר. אז יש להשמיד את הקורבן-הדבר, מכיוון שהוא מנקז את "אימתו" של התוקף. בכך, גרנד מסבירה באופן חי כיצד הרוע נוצר ומשוחזר לאורך הדורות ועוזרת לנו להבין כיצד אנשים באים לשנוא ולהרוס אחד את השני.

מדור חברתי/תרבותי/פוליטי זה נכתב על ידי גארי שלזינגר

V. מסקנות

להצגת מושג ההזדהות השלכתית של מלאני קליין ב-1946 הייתה השפעה רבה על החשיבה התיאורטית והקלינית הפסיכואנליטית ברחבי העולם. היא פיתחה מושג זה מתוך התנסויותיה הפסיכואנליטיות עם ילדים ומבוגרים. שורשיה בהמשגה של פרויד את ההשלכה וההזדהות. קליין ראתה בהזדהות השלכתית אמצעי תוך-נפשי שבאמצעותו התינוק משחרר את עצמו מרגשות לא רצויים, אובייקטים וחלקי עצמי, ומנגנון שבאמצעותו הוא משתלט על האם בפנטזיה [הלא-מודעת] על ידי השלכת היבטים אלו לתוך האם. בעוד שקליין ראתה את מטרתו של התינוק כשומר את הרע בחוץ ואת הטוב בפנים, היא ציינה שהזדהות השלכתית והפנמתית הולכים יד ביד.

קליין הדגישה את העובדה שאופן תפקוד זה מוחק את הגבול בין המציאות הממשית למציאות הנפשית ומאפשר לסובייקט להשיג כוח - בפנטזיה - על שלם או חלק מאדם ממשי או על אובייקט פנימי.

היא ראתה בהזדהות השלכתית את אחד ממערכות ההגנה הראשוניות, יחד עם פיצול, הכחשה ואידיאליזציה, שאתן היא הולכת יד ביד. היא הבחינה ששימוש פתולוגי בהזדהות השלכתית מחזיק את הסובייקט בפנטזיה אשלייתית של יכולת להימנע מתהליך האבל הארוך והכואב שתיאר פרויד (1915) ובכך – בחשיבה הקליינאנית – מעכב את המעבר מהעמדה הסכיזו-פרנואידיית לעמדה הדפרסיבית.

וילפרד ביון הרחיב את הרעיון של קליין בדבר 'הזדהות השלכתית כפנטזיה הגנתית' כדי לכלול את תפקידה כצורת תקשורת נורמלית, קדם-מילולית, המתרחשת הלכה למעשה בין אם לתינוק. על פי ביון, הזדהות השלכתית היא אופן התקשורת הראשוני של התינוק עם האם. התינוק משליך חוויות לא רצויות, בלתי מתקבלות על הדעת, לעיתים מחרידות (אלמנטים-בטא) לתוך האם, המקבלת ו"מכילה" אותן ודרך פונקציית האלפא שלה - שבה "הרוורי" הוא גורם חשוב - הופך את יסודות הבטא לאלפא-אלמנטים שכאשר התינוק מפנים אותם מחדש, יכולים לשמש לבניית מחשבות פרימיטיביות. לפיכך, הזדהות השלכתית היא הבסיס לפיתוח יכולת החשיבה של התינוק.

התיאוריות הבסיסיות של קליין וביון על זיהוי השלכתי פותחו ופותחו בכל שלושת אזורי ה-IPA.

באירופה, ובמיוחד באנגליה, מספר אנליטיקאים העמיקו את ההבנה של הזדהות השלכתית באמצעות תצפית בתינוקות ובטיפול קליני בילדים אוטיסטים. תואר שלב קודם להזדהות השלכתית (הזדהות דביקה), ולגבי

מבוגרים הובהר כיצד תהליכי הפיצול וההשלכה של ההזדהות השלכתית מובילים לחרדות פרנואידיות, בהם העצמי מרגיש נרדף על ידי ההיבטים התוקפניים והשנואים שהושלכו לתוך האובייקטים החיצוניים. התועלת הקלינית של המושג הזדהות השלכתית מומחשת על ידי מספר מחברים, מה שמאפשר לאנליטיקאי להבין כיצד לעיתים הלחץ העדין שיוצרים תהליכים אלו משפיע על ההעברה והעברה הנגדית. דונלד מלצר יכול להיחשב כאנליטיקאי האירופי שתרם הכי הרבה להבנה ולפיתוח התיאוריות של קליין וביון על הזדהות השלכתית.

בצפון אמריקה, התיאוריות של מלאני קליין התקבלו בראשונה בהתנגדות, במיוחד בגלל הדגש שלה על הרסנות וצרות עין. עם זאת, בשנת 1968, ביון עבר מלונדון ללוס אנג'לס ושהה שם כמעט 10 שנים, עבד כאנליטיקאי והדריך סמינרים. תיאוריות החשיבה שלו וההיבטים התקשורתיים של הזדהות השלכתית, השפיעו רבות על הפסיכואנליזה בצפון אמריקה. אנליטיקאים רבים בצפון אמריקה, העובדים מנקודת מבט אינטר-סובייקטיבית/התייחסותית, החלו לראות בהזדהות השלכתית תהליך דו-כיווני שאינו רק פנטזיה (השקפתה של קליין) אלא תהליך הכרוך באינטראקציה אמיתית בין המטופל למטפל. על פי המשגות אלו, ההזדהות השלכתית נתפסת כצורת תקשורת נורמלית בין המטופל למטפל שיכולה להיות פחות או יותר פתולוגית בטבעה, בהתאם לאופי התכנים הנפשיים העולים. ההזדהות השלכתית מספקת אפוא גשר בין התוך-נפשי לבינאישי ומושא המחקר עובר מהמטופל או מהאנליטיקאי אל השדה שהם יוצרים יחדיו.

באמריקה הלטינית זכו רעיונותיה של מלאני קליין לקבלה חמה, בתחילה בארגנטינה בשנות ה-50 וה-60 ומשם התפשטו לחברות פסיכואנליטיות במדינות אחרות באמריקה הלטינית, שם המשיכו להתפתח. אנליטיקאים באמריקה הלטינית פיתחו תיאוריות מורכבות בדבר ההעברה הנגדית של האנליטיקאי בהתייחסות להזדהות השלכתית - הקבלה וההבנה את ההזדהויות השלכתיות של המטופל. ההזדהויות התואמות או המשלימות של האנליטיקאי הופכות לכלים בלתי נמנעים שבאמצעותם האנליטיקאי מסוגל להבין יותר את עולם האובייקטים של המטופל. כמו כן, עבודתו של ביון הייתה ועודנה חשובה בפסיכואנליזה באמריקה הלטינית - הוא ביקר גם בארגנטינה וגם בברזיל. לא במעט השפיעו התיאוריות שלו על הניסוחים של "השדה האנליטי" כיצירה משותפת של הזדהויות השלכתיות הן של האנליטיקאי והן של המטופל.

מאז שמלאני קליין ב-1946 ניסחה את התיאוריות שלה לגבי הזדהות השלכתית, המושג פותח ושוכלל בדרכים עשירות, מורכבות ומתוחכמות בכל שלושת אזורי ה-IPA ופיתוח זה עדיין נמשך.

ביבליוגרפיה

Apprey, M. (1987). Projective identification and maternal misperception in disturbed mothers. *British Journal of Psychotherapy*, Volume 4, pp.5-22.

Baranger, M. & Baranger, W. (1961-62). La situación analítica como campo dinámico. *Revista uruguaya de psicoanálisis*, IV, 1. English version: (2008) The analytic situation as a dynamic field. *Int. J. Psychoanal.*, 89: 795-826,

Benjamin, J. (2004). Beyond doer and done to: An intersubjective view of thirdness. *Psychoanalytic Quarterly*, 73, 5-46

Bick, E. (1968). The experience of the skin in early object-relations. *Int. J. Psycho-Anal.*, 49: 484-486.

Bick, E. (1986). Further considerations on the function of the skin in early object relations. *British Journal of*

Psychotherapy, 2 (4): 292-301.

Bion, W.R. (1962a). The Psycho-Analytic Study of Thinking. *Int. J. Psycho-Anal.*, 43: 306-310.

Bion, W.R. (1962b). *Learning from Experience*. London: Heinemann.

Bion, W.R. (1963), *Elements of Psycho-Analysis*. London: Heinemann.

Bion W. R. (1970) *Attention and Interpretation*. London Tavistock Publications.

Bion, W.R. (1973). *Bion. Brazilian Lectures,1*. Rio de Janeiro: Imago. [Reprinted by Karnac, 1990].

Bromberg, P.M. (1998). *Standing in the Spaces: Essays on Clinical Process, Trauma, and Dissociation*. New Jersey: Analytic Press.

Bromberg, P.M. (2006). *Awakening the Dreamer: Clinical Journeys*. New Jersey: Analytic Press.

Bromberg, P.M. (2011). *The Shadow of the Tsunami: and the Growth of the Relational Mind*. New York: Routledge.

Buber, M. (1937) *I and Thou*. New York: Charles Scribner's Sons.

Civitarese, G. (2017). *Bion and Contemporary Psychoanalysis: Reading a Memoir of the Future*. London: Routledge.

Ferro, A. (2017) *Contemporary Bionian Theory and Technique in Psychoanalysis*. London: Routledge.

Fognini, M. (2014). *Wilfried Bion. La psychanalyse en devenir*. Paris: Le Coq Héron, 2014/1 n° 216.

Freud, S. (1914). On narcissism: an introduction. *SE XIV*.

Freud, S. (1915). Instincts and their vicissitudes. *SE XIV*.

Freud, S. (1917) Mourning and melancholia. *SE XIV*.

Freud, S. (1921). Group psychology and the analysis of the ego. *SE XVIII*.

Freud, S. (1923). The ego and the id. *SE XIX*.

Freud, S. (1938). Splitting of the ego in the process of defense. *SE XXIII*.

Goyena J. L.(2002) L'intime et le secret. À propos de la transmission de la psychanalyse et du rituel des sociétés secrètes. *Champ psychosomatique*, 2002/3-27

Goyena, J.L. (2012) Préface de *Bion à la Tavistock* avec A. Goyena, Paris : Éd. Ithaque.

Grinberg, L. (1956). Sobre Algunos Problemas de técnica psicoanalítica determinados por la identificación y contraidentificación proyectivas. *Rev. psicoanal.*, 13(4): 507-511. [...]

Grinberg, L. (1962). On a specific aspect of countertransference due to the patient's projective identification. *Int. J. Psycho-Anal.*, 43, 436.

Grinberg, L. (1979). Contratrtransferencia y contraidentificación proyectiva en el proceso psicoanalítico: una nueva visión. En: *El psicoanálisis es cosa de dos*. Valencia: Promolibro

Grinberg, L. (1979). Countertransference and Projective Counteridentification. *Contemp. Psychoanal*, 15: 226-247.

Grand, S. (2000). *The Reproduction of Evil: A Clinical and Cultural Perspective*. Analytic Press, Hillsdale NJ.

- Grotstein J. (2000). *Who is the Dreamer who Dreams the Dream? A Study of Psychic Presences*. Hillsdale, NJ: Analytic Press.
- Grotstein, J. (2004). Spirituality, religion, politics, history, apocalypse and transcendence: an essay on a psychoanalytically and religiously forbidden subject. *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 1: 82-95
- Grotstein, J. S. (2005). 'Projective transidentification': An extension of the concept of projective identification. *Int. J. Psychoanal.* 86: 1051-1069
- Guignard, F. (2017-2020) An introduction to projective identification. In: *Psychoanalytic Concepts and Technique in Development. Psychoanalysis, Neuroscience and Physics*. London: Routledge, The New Library of Psychoanalysis, p. 51-62.
- Guignard, F. (2021). *The Infantile in Psychoanalytic Practice Today*. London: Routledge.
- Haag, G. (2018) *Le Moi corporel. Autisme et développement*. Paris : PUF.
- Joseph, B. (1998). Thinking about a Playroom. *J. Child Psychother.* 24: 359-366
- Kernberg, O. (1987). Projection and projective identification: Development and clinical aspects. In: Sandler, J., editor. *Projection, Identification, Projective Identification*, pp.93-116. Madison, CT: International University Press.
- Kernberg, O. (2003a) Sanctioned social violence: A psychoanalytic view – Part I, *Int. J. Psychoanal.* 84: 683-698.
- Kernberg, O. (2003b). Sanctioned social violence: A psychoanalytic view – Part II, *Int. J. Psychoanal.* 84: 953-968.
- Klein, M. (1946). Notes on Some Schizoid Mechanisms. *Int. J. Psycho-Anal.*, 27: 99-110.
- Levenson, E. (1972). *The Fallacy of Understanding*. New York: Basic Books
- Levenson, E. (1995). *The Ambiguity of Change*. New York: Basic Books.
- Levenson, E. (2017). *The Purloined Self*. New York and London: Routledge.
- Lévy F. (2014). *La Psychanalyse avec Wilfred R. Bion*. Paris: Éditions Campagne Première.
- Maiello S. (2012). Prenatal experiences of containment in the light of Bion's model of container/contained. *Journal of Child Psychotherapy*, 38(3).
- Mancia, M. (1981). On the beginning of mental life in the fetus. *Int. J. Psycho-Anal.* 62: 351-7.
- Mancia, M. (2004) *Feeling the Words. Neuropsychoanalytic Understanding of Memory and the Unconscious*. London: Routledge, 2007.
- Mancia, M. (2006) Implicit memory and early unrepresed unconscious: Their role in the therapeutic process (How the neurosciences can contribute to psychoanalysis). *Int. J. Psychoanal.* 87(1), 83-104.
- Meltzer, D. (1975). Adhesive identification. *Contemporary Psychoanalysis*, 1 (3): 289-310 .
- Meltzer D. (1978) *The Kleinian Development*. Pertshire: Clunie Press.
- Meltzer, D. (1986). *Studies in Extended Metapsychology*. Pertshire: Clunie Press.
- Meltzer, D. (1992). *The Claustrium: An Investigation of Claustrophobic Phenomena*. Pertshire: Clunie Press.

- Mitchell, S.A. (1995). Interaction in the Kleinian and interpersonal traditions. *Contemporary Psychoanalysis*. 31-65
- Mitrani, J.L. (1993). "Unmentalized" experience in the etiology and treatment of psychosomatic asthma. *Contemp. Psychoanal.*, 29: 314-342.
- Neri, C. (2006). *Lire Bion*, avec Correale A. et Fadda P. Tr. Fr. P. Faugeras : Érès.
- Neri, C. (2013). The enlarged notion of field in psychoanalysis, in: *The Analytic field*. Eds: Basile, A. Ferro. London: Taylor & Francis.
- Norman, J. (2001). The psychoanalyst and the baby: A new look at work with infants in: *Int. J. of Psychoanal.* Volume 82/1, 2001.
- Ogden, T.H. (1982) *Projective Identification and Psychotherapeutic Technique*. New York: Jason Aronson.
- Ogden, T.H. (1994). The analytic third: working with intersubjective clinical facts. *Int. J. Psycho-Anal.* 75: 3-19.
- Racker, H. (1951). Observaciones sobre la contratransferencia como instrumento técnico. In *Revue de psychanalyse de l'Association psychanalytique argentine*.
- Racker, H. (1953). A contribution to the problem of countertransference, *Int. J. Psychoanal.* 34: 4, 313-324.
- Racker, H. (1957) The meanings and uses of countertransference, *Psychoanalytic Quarterly*, 26: 3, 303-357.
- Racker, H. (1968) *Transference and Countertransference*. New York: International Universities Press.
- Resnik, S. (1999) *Personne et psychose. Études sur le langage du corps*. Larmor-Plage : éditions du Hublot.
- Resnik, S. (2006). Conversation avec Enrique Pichon-Rivière, in Eduardo Mahieu & Martin Reça (eds), *Enrique Pichon-Rivière : une figure marquante de la psychanalyse argentine*, Paris : L'Harmattan.
- Resnik, S. (2011). Réflexion sur autisme et psychose. Hommage à Frances Tustin, *Journal de la psychanalyse de l'enfant*, 2011/2, vol. 1, p. 209-230.
- Riolo, F. (2008) Psychoanalytic transformations 1, *Int. J. Psychoanal.* 88(6) p 1375-1389.
- Riolo, F. (2019). Research methodology, *The Italian Psychoanalytic Annual*, 2019.
- Rosenfeld, H. A. (1965). *Psychotic States: A Psycho-analytical Approach*. Oxford, England: International U. Press
- Rosenfeld, H. (1988). Contribution to the psychopathology of psychotic states: the importance of projective identification in the ego structure and the object relations of the psychotic patient. In *Melanie Klein Today*; edited by Elizabeth Bott Spillius. London and New York: Routledge, pp.117-137. Orig.1971].
- Rustin, M. (2019). *Researching the Unconscious: Principles of Psychoanalytic Method*. London: Routledge, The Tavistock Clinic Series
- Rustin, M. & Rustin, M. (2016). *Reading Klein*. London: Karnac Books.
- Rustin, (1989). *Closely Observed Infants*. London: Duckworth & Co.

- Salomonsson, B. (2014). *Psychoanalytic Therapy with Infants and Parents: Practice, Theory and Results*. London: Routledge.
- Slavin, M. O. & Kriegman, D. (1998). Why the analyst needs to change: Toward a theory of conflict, negotiation, and mutual influence in the therapeutic process. *Psychoanal. Dial.* 8: 247-284.
- Spillius, E. (2007) Projective identification: Back to the future' in *Encounters with Melanie Klein: Selected papers of Elizabeth Spillius*. London: Routledge.
- Stephen, K. (1941). Aggression in early childhood. *British Journal of Medical Psychology*. Volume 18, pp.178-190.
- Stern, D. B. (2011) *Partners in Thought: Working with Unformulated Experience, Dissociation and Enactment*.
- Sullivan, H.S., (1953). *The Interpersonal Theory of Psychiatry*. New York: W. W. Norton.
- Tansey, M. & Burke, W. (1989). *Understanding Countertransference: From Projective Identification to Empathy*. Hillsdale, NJ: Analytic Press.
- Tustin, F. (1992). *Autistic States in Children*. London: Routledge (first published in 1981).
- Varvin, S. and Volkan, V. D. (eds.). (2003). *Violence or Dialogue: Psychoanalytic Insights on Terror and Terrorism*. London: IPA.
- Volkan, V. D. (1988). *The Need to Have Enemies and Allies: From Clinical Practice to International Relationships*. Northvale, NJ: Jason Aronson
- Volkan, V.D. (2014a). Psychoanalytic Thoughts on Shared Prejudice in a Changing World.
- Volkan, V. D. (2014b). Animal Killer: Transmission of War Trauma from One Generation to the Next. London: Karnac
- Winberg Salomonsson, M. & Salomonsson, B. (2016). *Dialogues with Children and Adolescents. A Psychoanalytic Guide*. London: Routledge
- Winnicott, D. W. (1971). Mirror-role of mother and family. In *Playing and Reality*. London: Tavistock.

יועצים ותורמים אזוריים : Regional Consultants and Contributors

צפון אמריקה: מוריס אפרי, Ph.D., גיימס גרוטשטיין, M.D., גודית מיטרני, Ph.D., גארי שלזינגר, Ph.D.

אמריקה הלטינית: אנדריאה פראטי, Ph.D., גבריאל ספיסוכין, M.D., ריקרדו ספקטור, M.D.

אירופה: פלורנס גינארד, Ph.D., לואיס מרטין קברה, Ph.D., גיין מילטון, M.D.

יו"ר משותפת בין אזורית: Eva D. Papiasvili, PhD, ABPP

המילון האנציקלופדי הפסיכואנליטי הבין-אזורי מורשה תחת Creative Commons Licence CC-BY-NC-ND

הזכויות העיקריות שמורות למחברים (ה-IPA והכותבים חברי ה-IPA). עם זאת, אחרים יכולים להשתמש בחומר בכפוף לשימוש לא-מסחרי, תוך מתן קרדיט ל-IPA

(בכלל זה קישור ל- www.ipa.world/IPA/Encyclopedic_Dictionary) ושיחזור מילולי, שאינו בצורה שונה מהמקור, ערוכה או מעורבת. ראו הקישור לגבי התנאים.

תורגם ע"י מירי קרחי-דויטש: Translator: Miri Karchi-Deutsch

תאום תרגום: שמואל ארליך, מירה ארליך-גינור Shmuel Erlich, Mira Erlich-Ginor Translation Coordinators: